

NEBÁT SE BÝT OBČANEM

Úvaha Johna Boka z 8. srpna 2006

Politika by měla být věcí veřejnou. Svým způsobem takovou je ve chvílích, kdy se občané snaží v době voleb svými hlasy prosadit některého ze svých favoritů do místních nebo krajských zastupitelstev, do Poslanecké sněmovny nebo do Senátu. Odevzdáním svého hlasu se většina z nich jakoby zřiká dalšího podílení se na věcech veřejných. Když se jim pak něco nelíbí, žehrají na jednotlivce, na politickou stranu, na celý parlament nebo vládu. Cítí se být ošizeni, neboť slibům věřili a očekávali, že odměnou za jejich důvěru bude řádné vedení obce, regionu či státu. A politici si nadále dělají, co chtějí.

Stává se čas od času, že se dá několik občanů dohromady, obyčejně to bývají ti známí neboli celebrity, jimž se dobře daří a nechtějí by o své bydlo přijít, a tu vznikne „Děkujeme, odejděte“ nebo „televizní stávka“. Bohužel vždy šlo o partikulární a víceméně osobní zájmy jedinců, kteří buď mohli přijít o své kšefty nebo výsluní ve veřejnoprávní televizi (a mnoho občanů jim to spolko i s těmi spacáky a kruhy pod očima), anebo o politický odpad, který se chtěl dostat tam, kde již dřepěli jiní, o jejichž židle odbojníci usilovali. Je příznačné, že jde a vždy šlo o stejnou „sichť“. Vždy pak celá revolta a populistické tanečky vyšumí do ztracena.

Čtenář těchto řádků by mohl nabýt dojmu, že autor je buď pesimista, nebo že se spokojuje s daným stavem, neboť se na věcech nic měnit ani nedá. Opak je pravdou. Být realistou ještě neznamená nevěřit v možnost toho, že lidé ty „mocné“ (neboť i jejich moc je relativní) mohou nejen ovlivnit, ale i sesadit a poslat tam, kam patří. Na politický výměnek.

Jednou z možností je zakládání politických stran nebo hnutí, zúčastnit se voleb a prosazovat své postoje a představy na půdě zastupitelských orgánů. Jak zkušenost ukazuje, je to zdlouhavá a mnohdy nenaplnitelná cesta. Ale i když se nakonec čas od času něco takového podaří (ODA, US, Nezávislí na lokálních úrovních a nyní Zelení), po čase zmizí z očí a následně i z myslí.

Další možností a v zavedených demokraciích běžným jevem jsou občanská sdružení a spolky, jednoduše řečeno občanská aktivita, kdy občané svým každodenním snažením, peticemi, referendy či účastí na veřejných jednáních zastupitelských orgánů ovlivňují ty, kteří si myslí, že hlasem svých voličů dostali mandát na to, aby si dělali, co si umanou. Aby se to dít nemohlo, jsou zapotřebí takové mechanismy, které zmírní nebo dokonce zabrání tomu, aby si politická a výkonná moc uzurpovaly to, k čemu nebyly delegovány.

Ti, kteří se díky voličům již na zákonodárné nebo výkonné státní moci podílejí, se určitě nevzdají své nedotknutelnosti, neodvolatelnosti a veškerých výhod, které sami sobě přidělili. Proto je zapotřebí, aby byl odvolatelný každý, kdo se zpronevěří tomu, k čemu se dobrovolně zavázal, když se ucházel o hlasy voličů, a ne, že po skandálním jednání a lžích dřepí na své židli po celé volební období. Odvolatelnost politiků prosazují nikoli ze závidivosti, ale z principu logiky, neboť uchází-li se někdo o službu veřejnosti, měl by se spokojit s privilegiem nás zastupovat, neboť získat důvěru občanů by mělo být poctou, a ne cestou ke korytu.

Jen občané, kterým není lhostejné, co se kolem nich děje, se nevzdávají odevzdáním svých hlasů práva podílet se na tvorbě právního a demokratického prostředí. A pouze oni mohou vnést do politiky jiné mravy, neboť politici v mylné domněnce, že být politikem je profese, nejsou schopni reflektovat skutečnost, že jsou pouhými sluhy občanů (public servant).

Dosáhnout by toho bylo možné i změnou volebního systému tak, aby již nemohlo dojít k volebnímu patu a aby bylo umožněno ustanovit funkční vládu efektivním způsobem, a to za použití formálních kroků, prosazením přímé volby prezidenta občany, prosazením odvolatelnosti politiků v průběhu volebního období formou místního referenda a možností vypsání obecného referenda. Úkol hodný petice.

I za totality se nejen disidenti (underground, máničky, folkaři, věřící, trampové, Jazzová sekce a nespočet jedinců i skupinek) podíleli na tvorbě občanského společenství. Byli za to perzekuováni, někdy i vězněni nebo vyháněni ze své domoviny, ale neustávali. Protože dnes se není třeba obávat vážného ohrožení ze strany státní moci, tím spíše je možné brát se o naše práva, o právo mít slušné a občany respektující politiky, o právo prosadit veřejný zájem nikoli pouze politicky partikulární, o právo, lidově řečeno, „do toho kecat“. Toto právo však občanům nikdo nedá, musí si ho prosadit sami, neboť politici jim slovo nejen nezaručí (i přes záruky dané Listinou práv a svobod), ale budou dělat vše pro to, aby zůstalo hlavně jim – bez rozdílu, zda jsou růžoví, tečkovaní, praví nebo leví.

Být občanem není jen právo a výsada, ale i úkol, který je jedním z nejtěžších. Opakem je být ovčí. Spokojenou, ustájenou a manipulovatelnou. Je na čase probudit se k občanství.

BALÍČEK LEGISLATIVNÍCH NÁVRHŮ

Dopis spolku Šalamoun ministryni spravedlnosti JUDr. Daniele Kovářové z 28. září 2009, podepsaný jeho předsedou Johnem Bokem

Vážená paní ministryně,

prodloužení mandátu Vám umožní, abyste začala realizovat zákonná opatření, směřující k reformě justice obecně a trestního řízení zvlášť.

Doporučujeme Vám, abyste se bezodkladně začala zabývat přípravou novely zák. č.6/2002 Sb., směřující k vytvoření mostu pro porozumění mezi ministerstvem jako orgánem státní správy na straně jedné a komunitami soudců a státních zástupců na straně druhé a současně k zvýšení stability koncepčního řízení resortu a k posílení samosprávy soudů a státních zastupitelství.

Zmíněnou novelou by měl být zřízen při úřadě ministra spravedlnosti orgán, jenž by byl přechodem od současného stavu, v němž jsou soudci a státní zástupci v podstatě vyloučeni z koncepčního řízení rozvoje resortu, k zřízení samosprávy soudů a státních zastupitelství. Není podstatné, zda by se orgán nazýval Poradní sbor ministra spravedlnosti, Justiční rada při ministerstvu spravedlnosti či jakkoli jinak. Podstatné je, že orgán by podle našich představ měl mít své představenstvo a měl by být tříkomorový, s komorou soudců, státních zástupců a externích poradců (advokáti, pedagogové, vědečtí pracovníci, další představitelé veřejnosti). Členy komory soudců a státních zástupců by vybrali soudci a státní zástupci nezávisle na ministrowi spravedlnosti na funkční období, jež by bylo pevné, čili složení komor a jejich vedení by se neměnilo v závislosti na změnách vlády a osoby ministra. Členy komory externistů by vybíral ministr, rovněž na pevné funkční období. Poradní orgán by byl

především stálým prostorem pro pravidelný dialog mezi státní správou soudů a státních zastupitelství a komunitami soudců a státních zástupců. Ministr by mu předkládal ke konzultaci legislativní návrhy a koncepční organizační a personální opatření. Členové orgánu by měli právo předkládat ministrovi veřejně své návrhy a požadovat k nim vyjádření.

Podle našeho názoru byste vyhověním našemu návrhu vyšla půlkrokem vstříc tlaku části soudců a státních zástupců na zavedení jejich samosprávy. V oblasti koncepčního řízení a legislativního vývoje by tento orgán mohl tlumit neblahé dopady častého střídání ministrů, čili přispěl by k zachování kontinuity řízení resortu bez ohledu na politický vývoj. Předpokládáme, že snaha o jeho zřízení by nenarazila na odpor ve veřejnosti odborné ani laické, takže ministerstvu nic nebrání v zahájení legislativních příprav.

V delším horizontu bychom se rádi domohli legislativních změn, jež jsou složitější a nebudou přijímány jednoznačně. Uvádíme je v náhodném pořadí:

Změna definice dovolání. Z hlediska prakticky dosažených výsledků tento mimořádný opravný prostředek slouží v trestním řízení téměř výlučně k zatěžování odsouzených finančními náklady. Téměř ve všech případech se dovolání podává jen z opatrnosti, aby Ústavní soud ČR nemohl odmítnout ústavní stížnost kvůli nevyčerpání všech dostupných opravných prostředků. Je to důsledek úzkého vymezení dovolacích důvodů. Praxe úspěšných stížností pro porušení zákona a ústavních stížností napadajících nedodržení pravidel spravedlivého procesu ve fázi shromažďování skutkových zjištění a jejich vyhodnocení orgány činnými v trestním řízení ukazuje, že je značně nadnesená víra zákonodárce, že obecné soudy jsou v shromažďování důkazů a jejich vyhodnocení neomylné, takže je přípustné přezkoumání jejich rozhodování mimořádným prostředkem jen z formálněprávních důvodů. Trváme na tom, že nelze dosáhnout spravedlivého rozsudku na základě nesprávných skutkových zjištění, popř. na základě nesprávného hodnocení důkazů. Proto požadujeme, aby došlo k rozšíření vymezení dovolacích důvodů tak, aby ve zvlášť závažných případech bylo možno použít dovolání jako „druhého odvolání“. Námitka, že tuto funkci plní podnět ke stížnosti pro porušení zákona, neobstojí. Odsouzený, jenž se cítí poškozen, nemá záruku, že se jeho výhrady dostanou touto cestou před soud. Je závislý na posouzení jeho věci anonymním ministerským úředníkem, jehož rozhodnutí je pro něj nepřezkoumatelné a ani proti němu nemá opravný prostředek.

Změna režimu obnovy procesu. Navrhujeme, aby byla stanovena zásada, že příslušný soud vždy vyhoví návrhu na odnětí a příkázání věci dle §25 tr.ř., který podá žadatel o povolení obnovy procesu. Z našich praktických zkušeností plyne závěr, že soudci se jen výjimečně přenesou přes nevoli, způsobenou napadením jejich rozsudku žadatelem o povolení obnovy, a žádosti zamítají, i když jsou důvodné. Odstrašujícím je příklad soudce JUDr. Petra Brauna, stále ještě dokumentovaný na www.spoleksalamoun.com, který veřejně opakovaně prohlásil uložení nepodmíněného trestu ods. Adéle Rajdlové odvolacím soudem za nesmyslné, ale čtyřikrát zamítl návrh na povolení obnovy procesu. Navrhujeme současně, aby vedle obnovy procesu byl do trestního řádu doplněn institut revize procesu jako nástroj, jímž by prezident republiky řešil žádosti o milost, odůvodněné kritikou selhání justice. Na základě příkazu prezidenta republiky by Nejvyšší soud ČR přikázal revizi procesu v dvoustupňovém řízení soudu dle svého uvážení, zásadně jinému než původnímu.

Posílení postavení poškozených v trestním řízení. Nezpochybnitelný nárok na postavení poškozeného musí mít i občan, který utrpěl „pouze“ nemajetkovou újmu. Požadujeme, aby došla uznání zásada, že trest má být také satisfakcí pro poškozené. Proto je nutné, aby

poškození dostali právo odvolat se do výroku o vině (nežádáme odvolání do výroku o trestu); pokud by tento požadavek narazil na nepřekonatelný odpor, navrhuje aspoň zavedení povinnosti žalobce konzultovat s poškozenými rozhodnutí nepodat odvolání nebo dovolání.

Posílení postavení zájmových organizací občanů v trestním řízení. Patrně v rámci „demokratizace“ trestního řízení byly zájmové organizace, které nabízejí společenskou záruku za obžalovaného či odsouzeného, zbaveny jednou z četných novelizací trestního řádu postavení strany řízení. Jsme přesvědčeni, že ve většině případů plnohodnotná účast zájmových organizací na trestním řízení v postavení strany řízení přispěje k spolehlivějšímu objasnění míry zavinění obžalovaného a společenské nebezpečnosti jeho počínání. Proto navrhuje, aby bylo postavení zájmových organizací obnoveno na dřívější úrovni.

Podřízení přípravného řízení soudu. Vycházíme z úvahy, že současné uspořádání českého trestního řízení stále zachovává ve zjemněné formě sovětský model, převzatý počátkem 50. let 20. stol. komunistickým režimem za účelem oslabení postavení obhajoby a s ním souvisejícího rychlejšího prosazování „třídního práva“ v trestním řízení. Podle našich poznatků je důsledkem uplatnění tohoto modelu nízká kvalita výstupů z přípravného řízení: podstatná část zmatečných rozsudků trestních soudů má za základ vady přípravného řízení, vedeného bezprizornými dědici sovětské prokuratury (vědomá nadsázka pro názornost) – státními zástupci. Soudci se sice obvykle snaží doplněním dokazování přímo před soudem vady přípravného řízení zahladit, ale často jsou tak velké, že to je nad rámec možností soudního řízení. Dalším produktem tohoto modelu je porušení rovnováhy stran řízení – žalobce ve spojení s policií má jednoznačnou převahu nad obhajobou. Nejvíce bitou stranou jsou poškození, kteří prakticky nemají účinný nástroj, jímž by čelili poškozování svého práva na spravedlnost nedbalostí, neprofesionalitou a liknavostí státních zástupců. Nemají žádný nástroj, jenž by zaručil, že pochybení orgánů přípravného řízení v jejich neprospěch budou přezkoumána nezávislým soudem. Požadujeme proto, aby v první etapě bylo do trestního řádu doplněno právo poškozených na stížnost soudu proti rozhodnutí dohledového státního zástupce o odložení věci dle §159a tr.ř. a §159b tr.ř., dále proti rozhodnutí státního zástupce o postoupení věci podle §171 tr.ř., o zastavení trestního řízení podle §172 tr.ř. a konečně proti zamítnutí stížností na průtahy, dále aby poškození nabyli právo vyjádřit se k návrhům obviněného/obžalovaného na postup dle §25 tr.ř. V další etapě navrhuje uskutečnit úplný návrat k institutu vyšetřujícího soudce, zrušenému počátkem 50. let 20. stol. Protože pamětníci již asi nejsou v aktivní službě, doporučujeme čerpat ze zkušeností a právních úprav Rakouska a Španělska.

Posílení postavení oznamovatele trestného činu. Občan, který oznámením podezření ze spáchání trestného činu projeví aktivní zájem na udržení veřejného pořádku a spravedlnosti, nebývá orgány činnými v trestním řízení oblíben. Velmi často se s ním jedná jako s obtížným vetřelcem, jenž přiděluje orgánům práci, někdy i jako s udavačem. Orgány se ve vztahu k oznamovatelům, již nejsou sami postiženi trestným činem, často chovají tak, jako by jim chtěly připomenout zásadu „co tě nepálí, nehas!“. Stejně jsou na tom organizace, podniky a společenské organizace, které se obrátí na PČR nebo státní zástupce s oznámením podezření ze spáchání trestného činu, jímž nejsou samy poškozeny. Jejich aktivní zájem přitom nasvědčuje tomu, že by mohly být orgánům činným v trestním řízení nápomocny v objasnění věci. Navrhujeme proto, aby oznamovatelům bylo přiznáno právo nárokovat si postavení strany řízení s právy poškozeného, ovšem bez případných finančních nároků.

Uvolnění pravidel pro uplatnění práva na obhajobu. Současná právní úprava zastupování v trestním řízení plní především ochranu monopolu advokátů. Podle našich poznatků je

v některých případech ochranou výlučného práva advokátů prodávat nekvalitní služby. V praxi se setkáváme zejména v případě obhájců ex offio se zarážejícími příklady nezájmu o osud klienta, jenž má za následek nevyužití práv obhajoby. Křiklavé jsou případy úkonů zvolených obhájců, činěných po lhůtě, často nepřiměřeně dobře zaplacených. Právo nechat se zastupovat při jednání před orgány státu je především ústavním právem občana. Stát by mu neměl ani zákonem vnucovat povinnost nechat se zastupovat kýmkoli, koho si svobodně nezvolí. Je věcí občana, zda se dobrovolně spolehne např. na člena rodiny či na přiděleného obhájce. Stát by také neměl vnucovat obhájce tomu, kdo si přeje hájit se sám.

Zřízení úřadu nezávislého vyšetřovatele a žalobce ve věcech kárné odpovědnosti státních zástupců, soudců a exekutorů

Podle našich poznatků neplní zatím přesun pravomoci soudit kárná provinění na Nejvyšší správní soud zcela své poslání. Byl potlačen vliv kolegiality na rozhodování kárných senátů, ale vůbec nebylo oslabeno její působení při vyšetřování a vymáhání kárné odpovědnosti žalobou. Předsedové soudů a vedoucí státní zástupci většinou dávají přednost zastírání poklesků svých podřízených před jejich zaslouženým pohnáním před kárný senát. Navrhujeme proto zřízení nezávislého miniaturního úřadu, podřízeného dohledu vlády, nebo prezidenta, nebo parlamentu, jenž by vůči soudcům, státním zástupcům a exekutorům plnil běžné úkoly speciální prokuratury: přijímal by stížnosti a podněty ke kárnému stíhání, vyšetřoval by obvinění a případně je postupoval k projednání v přestupkovém řízení, nebo by podal obžalobu u Nejvyššího správního soudu. Prosazení tohoto návrhu bude velmi obtížné a bude narážet na odpor možných budoucích obžalovaných. Pochopíme, když se kvůli dočasnosti působení v čele resortu do jeho prosazení nepožene.

PARLAMENTNÍM STRANÁM

Memorandum občanského sdružení Šalamoun z 1. června 2010 o některých problémech resortu spravedlnosti, podepsané jeho předsedou Johnem Bokem

Dámy a pánové,

v období, kdy připravujete ustavení nové vlády a formulování jejího programu, jsme se rozhodli předestřít Vám několik myšlenek, týkajících se minulosti, současnosti a dalšího vývoje resortu spravedlnosti, zejména v odvětví trestního řízení.

Jsme přesvědčeni, že právo je nadstranické a je nadřazeno ostatním souborům pravidel řízení společnosti a státu. Nemůže být proto chápáno pouze jako podřadná dílčí složka programu a činnosti jednotlivých politických stran, která se zařazuje jen „ze slušnosti“, ani jako prostor pro ukájení osobních ambicí stranických činitelů. Přejeme si, aby v naší vlasti byla nastolena vláda práva, nadřazeného nad zájmy politických stran. Proto oslovujeme všechny parlamentní strany, i když si uvědomujeme, že vládní strany a opozice budou hrát v řízení justiční politiky státu odlišné role a také jejich vliv bude rozdílný.

Své názory odvozujeme z dlouholeté zkušenosti sledování činnosti orgánů činných v trestním řízení a ministerstva a z jednání ve prospěch obětí justičních přehmatů.

Všichni se hlásíte k nutnosti potlačit korupci. Proti ní ale nelze účinně bojovat, pokud korupčnímu ovlivňování podléhají samy orgány činné v trestním řízení.

Za nejzávažnější případ korupčního ovlivnění jejich jednání v trestních řízeních z poslední doby stále považujeme manipulativní zásah státních zástupců do kauzy Jiřího Čunka a Petra Hurty (námi z pracovních důvodů označovaný jako „kauza Potoczek-Vesecká“), jímž byli zvýhodněni proti běžným obviněným. Vedeme v patrnosti i jiné případy, které jsou málo známé a nemají společenský ohlas.

Proti uskutečnění zásahu jsme začali protestovat hned po jeho uskutečnění. Dožadovali jsme se povolání odpovědných činitelů k osobní odpovědnosti. Předložili jsme exministrovi Jiřímu Pospíšilovi několik podnětů ke stížnosti pro porušení zákona proti usnesení státního zástupce NSZ Stanislava Potoczka z 4.června 2007 o odnětí této trestní věci OSZ v Přerově a o jejím přikázání OSZ v Jihlavě. Podali jsme také několik podnětů k vyvolání kárného řízení proti paní nejvyšší státní zástupkyni a jejím podřízeným.

S ohledem na obrovský společenský ohlas, který měl tento skandál, trváme na tom, že bylo ve veřejném zájmu, aby vlastní případ Jiřího Čunka a Petra Hurty byl projednán soudem před očima veřejnosti. To již dnes není možné. Zásah státních zástupců do této kauzy je ale daleko závažnější záležitostí než kauza sama a je možné jak přezkoumání jeho zákonnosti, tak prověření odpovědnosti jeho aktérů nástroji trestního řízení.

Na našem hodnocení „kauzy Potoczek-Vesecká“ nezměnil nic ani rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 1.října 2009, jímž bylo vyhověno stížnosti pro porušení zákona paní ministryně Daniely Kovářové proti usnesením státního zástupce Radima Obsta ve věci sdělení obvinění na počátku trestního stíhání. Nesdílíme názor Renaty Vesecké, že tímto rozsudkem byla uznána zákonnost postupu státních zástupců v „kauze Potoczek-Vesecká“. Výroková věta rozsudku říká, že postupem státního zastupitelství byl porušen zákon v neprospěch obviněných. Rozsudek se usnesení ze 4.června 2007 vůbec netýká a mimo to se nezabývá hodnocením zákonnosti a věcné správnosti postupu PČR. Podle našeho názoru je spíše důkazem, že soustava státního zastupitelství v této kauze selhávala od začátku až do konce a od nejnižší instance až po nejvyšší státní zástupkyni. Máme obavy, že nejde o stav zcela výjimečný.

Když jsme se nedomohli přezkoumání zákonnosti postupu státních zástupců v „kauze Potoczek-Vesecká“ cestou opakovaných stížností, podali jsme 7. července 2008 protikorupční policii trestní oznámení na všechny zúčastněné státní zástupce a také na exministra Jiřího Pospíšila. Paradoxně se na toto trestní oznámení a na přezkoumání jeho výsledků Krajským státním zastupitelstvím v Plzni jako na důkaz právní čistoty zásahu odvolala paní nejvyšší státní zástupkyně při vystoupení v Otázkách Václava Moravce dne 16. května 2010. Nejsme s jejím výkladem věci srozuměni, cítíme se jím zneužiti, a připravujeme další právní kroky k prolomení obranné linie státních zástupců a netečnosti policie.

Ve svém celku „kauza Potoczek-Vesecká“ vyvolala silnou zápornou reakci veřejnosti, vedla ke zpochybnění důvěryhodnosti nejen státního zastupitelství, ale také justice. Současně měla neblahé účinky uvnitř soustavy státního zastupitelství: vedla k podlomení autority paní nejvyšší státní zástupkyně a k „válce žalobců“, ve které proti sobě stáli odpůrci a stoupenci zásahu. Okrajově poznamenáváme, že „válka žalobců“ se stala vítanou příležitostí pro některé státní zástupce – původem prokurátory protiprávního režimu - aby se vymezovali proti paní nejvyšší státní zástupkyni. Upevňovali tak své pozice, ač společensky prospěšný by byl jejich odchod do důchodu.

Odpověď na otázku „cui bono?“ a informace z otevřených zdrojů vedou k domněnce, že zásah státních zástupců do kauzy Jiřího Čunka byl vyvolán politickou potřebou ODS a KDU-ČSL (soukromý zájem Jiřího Čunka je v této souvislosti bezvýznamný). Pokud by to byla pravda, ODS jako vedoucí strana vládní koalice by měla nést za tento skandál politickou odpovědnost.

Nesporné však je, že v čele resortu v té době stál Jiří Pospíšil, delegovaný do vlády ODS. Zákrok strpěl, nepřistoupil na prověření jeho zákonnosti Nejvyšším soudem ČR, ani na vyvolání kárného řízení proti jeho aktérům. Postaral se pouze o vydání ministerského výkladu o použitelnosti §25 tr.ř., ač ministerstvu výklad zákona nepřísluší a v jeho použití není jádro problému. Související stížnosti na skutečné nebo i domnělé účastníky zásahu ignoroval s výjimkou jediné: stížnost na místopředsedu Nejvyššího soudu ČR Pavla Kučeru nevyřídil, ale postoupil ji předsedkyni Nejvyššího soudu ČR, které tím umožnil mstít se za Kučerovou loajalitu k panu prezidentovi v době jeho pokusu o její odvolání.

„Kauza Potoczek-Vesecká“ obnažuje nebezpečnost těsné vazby ministra spravedlnosti na politickou stranu. Je ohrožením jeho nezávislosti a potažmo také nezávislosti justice a nestrannosti státního zastupitelství. A resort spravedlnosti nesmí být hřištěm pro partajnické hrátky.

Domníváme se, že vzhledem k odpovědnosti ODS, resp. jejího ministra za „kauzu Potoczek-Vesecká“, a také s přihlédnutím k tomu, že se ujímá vedení koalice, ač byla ve volbách poražena, by ODS měla projevit pokoru a vzdát se nároku na obsazení ministerstva spravedlnosti svým mandantem, a pokud by jej přesto prosazovala, v žádném případě by neměla usilovat o návrat exministra Jiřího Pospíšila do jeho čela. K jeho působení v úřadě máme i další výhrady, s nimiž se svěříme vedení stran, které to bude zajímat. Při úvahách o jeho možném jmenování je třeba mít na paměti, že hypoteticky může dojít k tomu, že bude trestně stíhán v souvislosti s „kauzou Potoczek-Vesecká“. Ostatně Jiří Pospíšil dosud neukončil svou misi na Právnické fakultě ZČU.

V době, kdy nastoupila úřednická vláda, ohlas „kauzy Potoczek-Vesecká“ dosud jitřil veřejné mínění a trvala „válka žalobců“. Vláda, resp. ministryně spravedlnosti, musela usilovat o uklidnění veřejnosti a nastolení aspoň „ozbrojeného příměří“ uvnitř státního zastupitelství. Současně byla omezena dočasností mandátu, která jí nedovolila přijímat opatření dlouhodobého charakteru, mezi něž patří i případné odvolání paní Renaty Vesecké a jmenování jejího nástupce.

Paní ministryně Daniela Kovářová úkol zklidnění v podstatě zvládla. Za volbu některých nástrojů jsme ji kritizovali, ale s odstupem času jsme dospěli k názoru, že její postup lze přijmout jako nutné zlo.

I když „kauza Potoczek-Vesecká“ zmizela z novinových stránek a veřejnost na ni pozapomněla, odpovědné vedení státu na ni zapomenout nesmí, protože případ zneužití moci státního zastupitelství k ochraně zájmu jednotlivce a politické strany se nesmí nikdy v budoucnu opakovat. A došlo-li k porušení práva, zásah nesmí zůstat nepotrestán. Každý uchazeč o křeslo ministra spravedlnosti by proto měl veřejně oznámit, jaké kroky v této věci hodlá podniknout.

Přezkoumání zákonnosti postupu státních zástupců v „kauze Potoczek-Vesecká“ a osobní odpovědnosti jeho aktérů by mělo být příležitostí k hloubkovému přezkoumání státního zastupitelství z hlediska funkčnosti jeho právního postavení, úrovně vnitřního řízení i kvality personálu. Z pohledu naší praxe je státní zastupitelství nejslabším článkem řetězce trestního řízení a zasluhuje proto právní, organizační i personální zemětřesení.

Na závěr upozorňujeme, že resort spravedlnosti značně trpí častým střídáním ministrů v krátkých časových intervalech, ač povaha jeho poslání vyžaduje dlouhodobou stabilitu vedení. Současná ministryně není členkou ODS, překvapivě rychle pronikla do poměrů na ministerstvu a v resortu, je prokazatelně schopna tvůrčího přístupu k řešeným problémům, nebojí se vzít na sebe riziko, je mimořádně inteligentní a má příjemné vystupování. Doporučujeme proto, aby se s ní počítalo jako s jedním z možných uchazečů o křeslo ministra spravedlnosti v nové vládě. Přirozeně by jako všichni ostatní měla předložit projekt svých záměrů, který by byl zárukou úspěšnosti protikorupčních opatření v resortu.